

Kompetencje coachingowe nauczycieli

Jak rozwijać potencjał
ucznia w szkole

Lilianna Kupaj
Wiesława Krysa

ABC

a Wolters Kluwer business

Kompetencje coachingowe nauczycieli

Jak rozwijać potencjał
ucznia w szkole

Lilianna Kupaj
Wiesława Krysa

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2014

Recenzent
Dr Marta Szymańska

Wydawca serii
Elżbieta Piotrowska-Albin

Wydawca
Izabella Małecka

Redaktor prowadzący
Ewa Wysocka

Opracowanie redakcyjne
Agata Czuj

Łamanie
Andrzej Gudowski

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer SA, 2014

ISBN 978-83-264-3257-6

Wydane przez:
Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

*Pawłowi – mojemu Obecnemu Światu,
Paulince – Nowemu Światu*

Wiesia

Moim Nauczycielom – z wdzięcznością

Lila

*Książkę tę napisaliśmy z myślą o dzieciach
i z miłości do dzieci, bo nasza praca to służba małym
i dużym ludziom.*

Lila Kupaj, Wiesia Krysa

SPIS TREŚCI

Wstęp	11
1. ZAWIERANIE KONTRAKTU Z KLASĄ I INDYWIDUALNYMI UCZNIAMI.....	13
2. WSPÓŁTWORZENIE I UTRZYMYWANIE RELACJI Z GRUPĄ I INDYWIDUALNYMI UCZNIAMI.....	21
2.1. Wskaźniki porozumienia	24
2.2. Jak zorganizować przestrzeń do rozmowy, aby uczeń chętnie podejmował z Tobą dialog?...	25
2.3. Jak przestrzeń wpływa na budowanie relacji z klasą?	28
2.4. Zaufanie a budowanie relacji.....	31
3. WSPIERANIE W OSIĄGANIU CELÓW	35
3.1. Czym jest cel?	36
3.2. Co należy zrobić, aby realizować zakładane cele?	37
3.3. Ćwiczenia	41

4. KOMUNIKACJA COACHINGOWA.....	46
4.1. Założenia pomagające w komunikacji.....	49
4.2. Blokady komunikacyjne	51
4.3. Aktywne słuchanie.....	55
4.4. Pytania otwarte	65
4.5. Asertywny komunikat JA	71
5. UMIEJĘTNOŚĆ ROZPOZNAWANIA STYLÓW MYŚLENIA UCZNIĄ	78
5.1. Style uczenia się według modelu 4MAT Bernice McCarthy	79
5.1.1. Model 4MAT Bernice McCarthy – cztery style uczenia się.....	82
5.1.2. Model 4MAT Bernice McCarthy – metody dydaktyczne prowadzenia lekcji z uwzględnieniem czterech stylów myślenia	84
5.2. Struktura prowadzenia lekcji według modelu 4MAT Bernice McCarthy	85
5.3. Style myślenia	95
5.3.1. Czego możesz dowiedzieć się z ruchów gałek ocznych?	97
5.3.2. Charakterystyka poszczególnych stylów myślenia.....	102
5.3.3. Ćwiczenia	107
5.4. Te wszystkie dyski, czyli jak efektywnie wykorzystać strategie uczenia się	112
5.4.1. Strategie uczenia się w ujęciu myślenia neurolingwistycznego	114
5.4.2. Strategia ortograficzna i czytania ze zrozumieniem	115

6. UMIEJĘTNOŚĆ UDZIELANIA ROZWIJAJĄCEJ INFORMACJI ZWROTNEJ ORAZ DOCENIANIE WYSŁKÓW UCZNI.....	120
6.1. Czym jest informacja zwrotna?	121
6.2. Co wynika z informacji zwrotnej?	124
6.3. Docenianie się opłaca!.....	125
7. ZARZĄDZANIE EMOCJAMI NAUCZYCIELA I EMOCJAMI UCZNI	129
7.1. Właściwie, czym jest emocja?	131
7.2. Pięć kompetencji inteligentnego emocjonalnie nauczyciela.....	134
7.3. Jak świadomie zarządzać emocjami?	139
7.4. Ćwiczenia	146
8. OBECNOŚĆ COACHINGOWA	164
9. UMIEJĘTNOŚĆ ROZWIJANIA POTENCJAŁU UCZNI	169
9.1. Czym jest poczucie wartości?	171
9.2. Sponsorowanie potencjału ucznia.....	175
Zakończenie.....	179
Bibliografia.....	181

WSTĘP

Internetowy świat stworzył nowe pokolenie dzieci INSTANT, które pragną wszystkiego, co najlepsze w życiu – i to szybko, bez wysiłku i za darmo. Ich rodzice gonią za pracą po całym świecie, co powoduje, że najmłodszym brakuje miłości, opieki, domu. Do szkół trafia młodzież, z którą nauczyciele zwykle sobie nie radzą – podkreślają brak motywacji do nauki, agresję, stosowanie używek, niestabilność emocjonalną. Brak współczesnych konkretnych metod i rozwiązań w pracy z wymagającym uczniem powoduje trudności i problemy w pracy nauczyciela. Stąd w dzisiejszym świecie edukatorzy potrzebują nowych kompetencji, aby motywować uczniów do zdobywania wiedzy i rozwijania własnego potencjału.

Kiedy rozmawiamy z nauczycielami na temat współczesnego wymiaru edukacji, wyczuwamy opór i bunt przeciwko nowej sytuacji, nowym warunkom życia, a co za tym idzie konieczności nowego sposobu uczenia i wychowania. Mimo iż wciąż się doskonalimy, doksztalcamy i szkolimy, ciągle towarzyszy nam myśl wypowiedziana przez Dorotę Zawadzką – telewizyjną Supernianię podczas wizyty w Tarnowie, w czerwcu 2013 r.: „Nie jesteśmy

nawet w stanie wyobrazić sobie warunków technologicznych, w jakich przyjdzie żyć obecnym dzieciom!”.

Rzeczywiście, można powiedzieć, że do szkół przychodzą nowoczesne dzieci, które potrzebują nowoczesnych nauczycieli. Nie znaczy to, że my, obecni nauczyciele musimy koniecznie się przekwalifikować. W każdej sferze współczesnego życia należy jednak nieustannie się rozwijać, nabywać nowych umiejętności i kompetencji. To są fakty i nie ma na to rady. Rozwiązaniem, w którym zachowujesz swoją wartość jako człowiek, nauczyciel, partner w relacjach z uczniem, a jednocześnie uwalniasz potencjał swojego wychowanka, rozwijasz jego kreatywność, kierujesz umiejętnością zdobywania przez niego wiedzy, dajesz mu do ręki praktyczne sposoby samodzielnego rozwiązywania problemów, odkrywasz jego własne nieograniczone możliwości, jest coaching. Niezwykle przy tym jest to, że robisz to bez wysiłku, zachowując własny dobrostan psychiczny i zdrowie.

Oto przed Tobą książka, która ma Cię wzmocnić w działaniach zawodowych. Rezultatem tego będą osiągnięcia Twoich uczniów. Sukces bowiem zaczyna się w Tobie, a kończy na dziecku. W ten sposób każdy zyskuje: Ty – poczucie dobrze spełnionego obowiązku, uczeń – poważną szansę rozwoju swojego potencjału. Chcemy dostarczyć Wam – Nauczycielom kompetencji, które pomogą stworzyć przyjazną przestrzeń psychiczną w pracy, tak aby wpływała ona w pozytywny i bezpieczny sposób na proces uczenia dzieci i młodzieży. Narzędzia i ćwiczenia, jakie się tu znalazły, mają zastosowanie zarówno dla Was, jak i uczniów. Głęboko wierzymy, że wykorzystasz tę publikację, by osiągnąć sukces zawodowy i osobistą satysfakcję.

Marzy nam się, aby w ciągu czterech, pięciu lat w każdej polskiej szkole był przynajmniej jeden pedagog lub jeden nauczyciel, posiadający zestaw kompetencji coachingowych. Zapraszamy Cię do realizacji tego marzenia. Zabierz w tę podróż swoich uczniów.

Autorki

Omnis conventio ius facit inter partes.
Każda umowa tworzy prawo między stronami.

1

ZAWIERANIE KONTRAKTU Z KLASĄ I INDYWIDUALNYMI UCZNIAMI

Zmora wielu rodziców jest ustalenie z dziećmi i konsekwentne egzekwowanie zasad dotyczących ilości czasu spędzonego przed komputerem i podczas oglądania telewizji. W pewnym okresie życia moich dzieci było to także problemem mojej rodziny. Pewnego sobotniego poranka wpadliśmy na pomysł, aby oddać dzieciom część odpowiedzialności za to, jak długo każdego dnia mogą grać na komputerze i oglądać telewizję. Poprosiliśmy, aby każde z nich napisało, ile czasu chce spędzić, oglądając telewizję i korzystając z komputera, wiedząc, że mają też wygospodarować czas na naukę. Byliśmy bardzo ciekawi, co nasze dzieci wymyślą...

Kontrakt psychologiczny to zbiór zasad, który obowiązuje w ciągu roku szkolnego uczniów i nauczyciela. Jest to rodzaj układu, który pozytywnie wpływa na życie w klasie, a przez to na wyniki pracy.

Ustalenie kontraktu – wyznacz z uczniami jasne reguły.

Zwróć uwagę na to, by reguły odnosiły się do konkretnych zachowań, były jasne i nie budziły wśród uczniów wątpliwości. Ważne, by były żywe i przestrzegane w codziennym życiu klasy. Jeżeli nie udaje Ci się utrzymać ustalonych reguł, to znaczy, że nie funkcjonują one właściwie, co czyni je bezużytecznymi. Wtedy rozważ zmianę reguły lub jej usunięcie.

Podczas wspólnego spisywania kontraktu zastosuj język pozytywny zamiast negatywnego, gdyż umysł nie rozróżnia słowa „nie” (język hipnotyczny Milтона Eriksona). Pozytywnie sformułowana zasada pozbawiona zakazu lepiej wpłynie na uczniów; zamiast: „nie przeszkadzajcie na lekcjach” – zastosuj: „bądźcie cicho”.

W poniższej tabeli znajduje się przykładowy kontrakt – po pierwsze ze sformułowaniami w języku negatywnym, po drugie w przekształconym na pozytywny.

Przykład:

Kontrakt zawarty między wychowawcą a uczniami klasy I gimnazjum

1. Obecność na zajęciach jest obowiązkowa.
2. Nie przeszkadzamy sobie ani nauczycielowi w prowadzeniu lekcji.
3. Nie obrażamy się i nie urażamy uczuć i godności innych.
4. Nie ośmieszamy się nawzajem.
5. Nie stosujemy przezwisk i nie wyzywamy się.
6. Nie bijemy się.
7. Nie rzucamy niczym na lekcji.

8. Szanujemy poglądy innych uczniów, szanujemy się nawzajem.
9. Nie jemy, nie pijemy i nie żujemy gumy na lekcjach.
10. Nie spóźniamy się na lekcje.
11. Nie używamy telefonów komórkowych i innych gadżetów elektronicznych na lekcjach.
12. Nie kiwamy się na krzesłach.
13. Nosimy tarcze i zmieniamy obuwie.
14. Nie niszczymy rzeczy w klasie.
15. Nie odmawiamy pracy na lekcji.
16. Nie mówimy o osobach nieobecnych na lekcji.
17. To, o czym mówimy, co się dzieje na zajęciach, jest naszą tajemnicą.

Nauczyciel za pomocą pytania przekształca sformułowania negatywne na pozytywne: „Jeśli nie chcesz tego..., to czego chcesz w zamian za to?”, np. Jeśli nie przeszkadzamy sobie na lekcjach, to czego chcemy w zamian za to?

**SPRAWDŹ,
JAK ODDZIAŁUJE NA CIEBIE KONTRAKT SPISANY
JĘZYKIEM POZYTYWNYM
(bez użycia słowa „NIE”)**

1. Obecność na zajęciach jest obowiązkowa.
2. Jesteśmy uważni i spokojni na lekcji.
3. Jesteśmy asertywni i szanujemy uczucia i godność innych.
4. Szanujemy odrębność oraz inność drugiego.
5. Szanujemy tożsamość kolegów.
6. Szanujemy granicę osobistą kolegi.
7. Zachowujemy się spokojnie.
8. Szanujemy poglądy innych uczniów, szanujemy się nawzajem.

Kompetencje coachingowe nauczycieli. Jak rozwijać potencjał ucznia w szkole

W książce szeroko omówiono zagadnienia kompetencji coachingowych, dostosowując je do specyfiki codziennej pracy dydaktycznej nauczyciela. W opracowaniu zawarto m.in.:

- nowatorskie sposoby rozwiązywania problemów związanych z dysgrafią, dysortografią, a także trudnymi relacjami nauczyciel–uczeń,
- nowy model prowadzenia lekcji 4MAT według Bernice McCarthy,
- wskazówki dotyczące rozpoznawania stylów uczenia się,
- metodykę i formy udzielania pozytywnej informacji zwrotnej,
- gotowe formularze i inne praktyczne narzędzia.

Autorki bazują na sytuacji współczesnej szkoły oraz trwających przemianach cywilizacyjnych, a także opierają się na autentycznych zdarzeniach społeczno-edukacyjnych. Prezentują innowacyjne rozwiązania zaimplementowane do zajęć szkolnych, nadające się do bezpośredniego wykorzystania w pracy z uczniami na różnych szczeblach ich edukacji.

Książka przeznaczona jest dla nauczycieli, pedagogów, psychologów, coachów, trenerów, a także rodziców i uczniów, studentów kierunków pedagogicznych, psychologii oraz studiów podyplomowych na kierunku coaching.

Lilianna Kupaj – coach, trener i wykładowca akademicki; specjalizuje się w coachingu edukacyjnym; autorka książek o tematyce coachingowej i twórczyni pionierskiego projektu „1Szkoła 1Coach”.

Wiesława Krysa – nauczyciel dyplomowany, coach i trener; autorka licznych artykułów w ogólnopolskiej prasie pedagogicznej i artykułów o tematyce coachingowej do portalu Nowoczesna Firma; wielokrotnie wyróżniana w konkursach ogólnopolskich dla nauczycieli.

Cena 39 zł
(w tym 5% VAT)

Poleca

www.DyrektorSzkoly.pl

www.DyrektorSzkoly.pl/przedszkola

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01

zamowienia.książki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

